

GEORGES FEYDEAU

Kial ili estas famaj ???

TRADUKITA KAJ PLILONGIGITA

DE

Fernand DORÉ

Prezidanto de la Grupo Esperantista en Troyes

~~~~~  
Prezo : 0 fr. 50  
~~~~~

« ...Kial Doktoro Zamenhof estas fama ?... »

PARIS

LIBRAIRIE DE L'ESPERANTO

15, RUE MONTMARTRE, 15 (1er arr.)

—
1907

*Ĉiuj rajtoj de traduko kaj represado
rezervitaj por ĉiuj landoj*

16f7 x 1970 hef 002585 mf

Kial ili estas famaj ???

La homoj estas malspritaj, malspritaj, malspritegaj, ne parolu al mi pri tio! vidu, mi suferas. Ha! Pascal prave diris: « La homo estas kano! » Jes, kano, tio estas afero malsprita, malsprita, malspritega.

Nu, rigardu la homon; li, malforta estaĵo, li juĝas la aliajn homojn, li famigas ilin! Kaj kiujn li elektas por tio?... ĉiam konatajn homojn! Estas ruze! Tiel oni ne bezonas ilin serĉi!

Fine, kiuj estas tiuj famuloj? Estas Franklin, Gutenberg, Cristoforo Colombo... Cristoforo Colombo, ni parolu iom pri li! Sinjoro kiu havas nur la meriton esti stariginta ovon sur ĝia pinto... kaj tio ĝin rompante! Sed sufiĉas manĝi ovojn en ŝelo por tio! Mi tion faris dudek foje, mi... mi starigos la ovon sur ĝia pinto... kaj plie, ne rompante ĝin... Vi dubas pri tio? Donu al mi ovon kaj ovingon, kaj vi tuj vidos... Sed kiu ajn ekvilibrismo faros ĵon-

glaĵojn dekfoje pli malfacilaj ! li turnigos globon sur la ekstremaĵo de vergeto, li... Cristoforo Colombo ne estus tion farinta ! Vi bone vidas, ke tio ne malebligas lin esti fama...

Jes, mi scias, ke li ankaŭ eltrovis Amerikon !... Sed kio ? ĉar ĝi ekzistis, li nur bezonis iri tien ! Vi kredas, ke mi ne estus eltrovinta ĝin, mi ? Ha, nu, kiel tio estas malfacila ! Estas vaporŝipoj, kiuj vin kondukas tute rekte.

Jes, sed tiam vi trovas personojn, kiuj diras al vi : « Permesu ; por Cristoforo Colombo, Ameriko estis nekonata, tiam estis eltrovaĵo ! » Nu, kio ? Vi eble kredas, ke mi ĝin konas, mi ? Tiam, laŭ tiu rezono, se mi tien irus... estus eltrovaĵo ? Estas malspritege ! Jes, mi bone scias, ke oni respondos al mi : « Ho ! pardonon ! Sed Cristoforo Colombo estas la unua Eŭropano, kiu metis la piedon sur Amerikon ! » Nu, tiam, la unua Amerikano, kiu estis rekondukata en Hispanujon... li do eltrovis Eŭropon, tiamaniere ? Vi vidas, ke tio ne povas esti rezonata. La homoj estas malspritaj, malspritaj, malspritegaj ! Ne parolu al mi pri tio ! vidu, mi suferas !

Estas kiel Parmentier... nomo de franca supo ! kial li estas konata, mi petas ? Ĉar li

kunportis terpomojn ! Estas tre ruze ! Sed mia servistino tion faras ĉiufoje, kiam ŝi iras al la vendejo ! Nu, kio ? Kion tio pruvas ? Ke li ŝatis ilin ! Tiam li kunportis kelkajn ; estas tute nature ! Kiel mi, kiam mi revenas el Anglujo, mi kunportas viskion... Kaj mi ne petas, ke oni starigu al mi statuojn pro tio ! Estas mirige, kiel kelkaj homoj estas famaj pro preskaŭ nenio.

Nu, imagu ke, antaŭ ne longe, mi parolis pri tio al unu el miaj amikoj... botanikisto kiu estas en medicina lernejo ; nu ! li opinias ke Parmentier estas famulo ! Ankoraŭ spritu-laĉo, tiu botanikisto ! Ĉu vi kredus, ke li eĉ ne konas la diversajn specojn de terpomoj ! Mi demandis lin pri la diferenco inter la terpomoj je butero kaj la frititaj terpomoj... li neniam povis tion diri al mi... kaj oni nomas lin botanikisto... !

Ne, sed por reveni al tio, kion ni diris... ankoraŭ intrigulo estas Franklin...

Fine, kial li estas fama ? ĉar li eltrovis la fulmoŝirmilon ? Bone ! kio estas fulmoŝirmilo ?... Ilo kiu devas vin ŝirmi kontraŭ la fulmo. Nu ! Prenu tri ĉomojn... metu sur unu el ili fulmŝirmilon... faligu la fulmon... estas ĉiam sur la fulmŝirmilon, ke ĝi falos ! Nu ! Kaj ĉu vi ne kredas ke estas moki la homojn,

tio ? Ha, ne, la homoj estas malspritaj, malspritaj, malspritegaj ! Ne parolu al mi pri tio ! vidu, mi suferas !

Ankaŭ ekzemple la pentristoj... kial oni igas ilin famaj ?... ĉar ili bone scias pentri !... ne ! sed estus ridinde, se ili tute ne scius pentri !... Nu, kio ? Kion tio pruvas ? Ke ili havis bonajn profesorojn... ĉiu povas ilin havi ! Sufiĉas pagi la taŭgan prezon ! Ekzemple, mi, se mi estus lerninta, mi havis grandajn inklinojn, por la pentrarto. Pro tio oni min metis ĉe fotografiston, sed tie mi ne restadis, ĉar pri la arto mi havas miajn principojn.

Tiel, mia filo volis esti verkisto... mi lin malhelpis. Mi diris al li : « Mia filo, mi komprenas, ke oni skribas por la teatro, kiam oni estas nomata Molière, Shakespeare aŭ Schiller ! » Vi ne scias, kion li respondis al mi : « Sed, mia patro, ili ne estis ĉiam nomataj Molière, Shakespeare aŭ Schiller ! » Estas naivege. « Sed ĉiam filo mia !... de ilia naskiĝo ! » Tiam li kredis min embarasi, dirante al mi : « Tamen, se iliaj gepatroj estus malhelpintaj ilin skribi... ? » Sed mi respondis al li : « Filo mia, estu certega, ke iliaj gepatroj estus malhelpintaj ilin skribi... se ili ne estus nomitaj Molière, Shakespeare aŭ Schiller ! » Tio lin mutigis ! Bum !

Tamen, se nur mi havus nomon... mi ja havas unu, mi estas nomata Merkuro ! sed se mi havus konatan nomon... Ha ! vi vidus, kiom mi estus fama... Mi tuŝetis tiom da fojoj la famecon !... Nu... Ekzemple... la fervojoj !... Pro mi oni ilin havas ! Iam... mi estis juna !... mi iris por vespermanĝi ĉe amikojn sur la kamparon !... Tie estis Stephenson ! Mi diris dum la vespermanĝo : « Dio mia ! Kiom estas lacigaj la ĉevalveturiloj ! Oni ja devus trovi ion pli rapidan kaj pli oportunan !... » Tri jarojn poste, Stephenson eltrovis la lokomotivon ! Jen ! Kiom tio estis malfacila ! Estis mi, kiu donis al li la ideon... la unuan ideon ! Nu, li estas fama, kaj mi, neniuj konas min. Oni eĉ rifuzis al mi la senpagan trairon sur ĉiuj fervojoj ! Oni diris al mi : « Kiam vi estos deputato ! » Kia estas la rilato, mi petas ?

Ĉu vi volas ankoraŭ pli proksiman ekzemplon ? Aŭskultu ! Doktoro Zamenhof ! kial do li estas fama ? Ĉar li eltrovis Esperanton ; kaj kio estas Esperanto ? Lingvo, farita per vortoj ĉerpitaj el ĉiuj naturaj lingvoj, por ebligi al ĉiuj kiuj ĝin konas, interparoli ne estante komprenataj de aliaj personoj ! Kiom tio estas malfacila !...

Sed mi, kiu parolas al vi, mi eltrovis jam

de longe lingvon... kiun la nekleruloj ne povas kompreni... kaj ĝi estas multe pli facila ol Esperanto, kiun oni proklamas kiel mirindaĵo de simpleco. Oni ĝin nomas «*ĵavanezo*», mian lingvon, kaj ĝi povas esti ellernata post tri minutoj! Tio mirigas vin, ĉu ne? Ankoraŭ pli nekredeble! Oni povas uzi ĝin por ĉiuj naturaj lingvoj!... Aŭskultu...

Mia lingvo konsistas el unu sola afikso AV, kiun oni metas antaŭ ĉiun vokalon!... Estas ĉio... ĉio...

Ĉu vi povus eltrovi ion pli simplan? Ekzemple:

Angle: Good morning.

Ĵavan-angle: Gavood mavornaving.

France: Bonjour, Monsieur.

Ĵavan-france: Bavonĵavour, Mavonsavieur.

Germane: Guten Morgen.

Ĵavan-germane: Gavutaven mavorgaven.

Hispane: Buenos dias.

Ĵavan-hispane: Bavuavenavos daviavas.

Itale: Buon giorno.

Ĵavan-itale: Bavuavon ĝaviavornavo.

Oni eĉ povas paroli en Esperanto:

Bonan tagon, gesinjoroj.

Ĵavan-esperante: Bavonavan tavagavon, gavesavinĵavoravoj!

Ĉu ne estas mirindege?

Nu ! Zamenhof estas fama, eĉ famega, kaj mi nekonata...

Tial, mi bone scias, kion mi faros... Mi ne plu eltrovos ion ! Mi ne plu diros ion !... Oni ne povos preni ion al mi... kaj vi vidos la progreson !...

Ha ! ne ! la homoj estas malspritaĵ, malspritaĵ, malspritegaj ! Ne parolu al mi pri tio ! vidu, mi suferas !

